

ถอดบทเรียน
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน
ปี ๒๕๖๓

สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน
กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)อำเภอสันติสุข ปี ๒๕๖๓

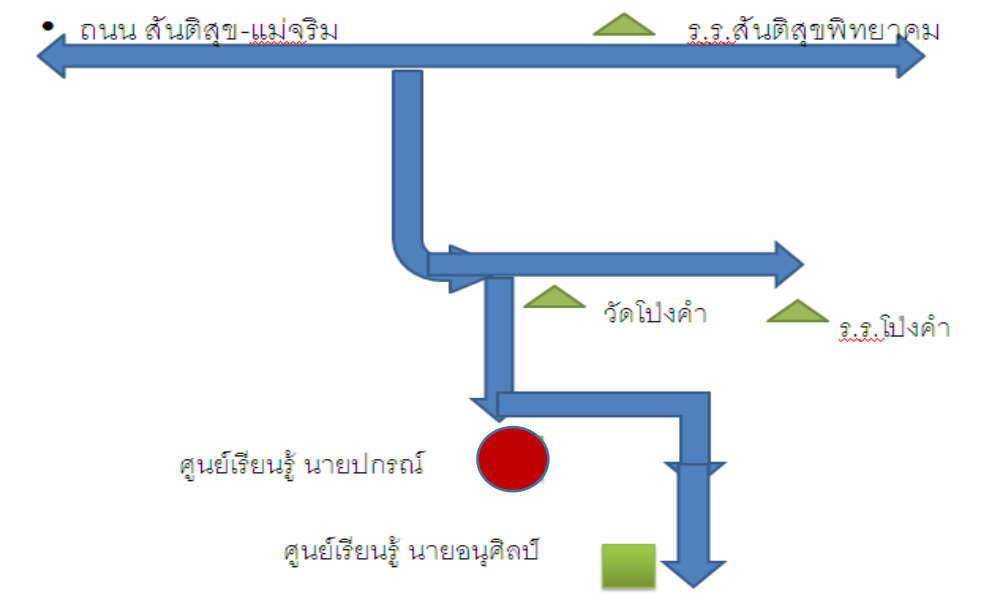
*****

๑. ประวัติความเป็นมา

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอสันติสุข ตั้งอยู่ในพื้นที่ สปก.๑๓ ไร่ ในพื้นที่บ้านโป่งคำ ตำบลคู่งษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่ม เพื่อให้สามารถเกิดการพัฒนาทางการเกษตรจึงมีการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาทางการเกษตร จึงเกิดการจัดตั้งกลุ่มต่างๆตามกิจกรรมที่สนใจและที่ทำอยู่ แล้วให้ได้มีการรวมกันพูดคุยกัน เสนอแนวทางการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาาร่วมกัน อย่างกลุ่มที่ทำอินทรีย์ก็เป็นกลุ่มที่เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยมีนายปกรณ์ บังเมฆ อายุ ๓๘ ปี บ้านเลขที่ ๑๓๐ ม.๕ ต.คู่งษ์ อ.สันติสุข จ.น่าน เป็นเกษตรกรต้นแบบเจ้าของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จากคนทำงานในภาคอุตสาหกรรม และต้องการประกอบอาชีพในบริเวณหมู่บ้านจึงได้ออกจากงานประจำที่กรุงเทพฯ เริ่มเรียนรู้การทำเกษตรจากคุณพ่อและการเรียนรู้จากประเทศญี่ปุ่น โดยนายปกรณ์ บังเมฆ เคยทำงานด้านการเกษตรที่ญี่ปุ่น จำนวน ๒ ปี เริ่มทำสวนผักเล็กๆและเข้าทำงานกับโครงการพัฒนาแบบโครงการหลวงโป่งคำ ในขณะที่ทำงานอยู่ได้นำความรู้มาทดลองทำที่สวนของตนเอง หลังจากนั้นจึงได้ออกมาทำสวนเต็มตัวโดยปรับปรุงให้เป็นสวนผสมผสาน มีการปลูกองุ่น ผักในโรงเรือนและปศุสัตว์ โดยเน้นการเกษตรแบบปลอดภัย ใช้วัสดุในฟาร์มให้เกื้อกูลกันพื้นที่ในปี ๒๕๕๗ จึงเริ่มปรับเปลี่ยนจากการผลิตพืชผักปลอดภัยมาทำเป็นระบบอินทรีย์และเริ่มทำการตลาดแบบส่งตรงถึงมือผู้บริโภค ควบคู่กับการขอรับใบรับรองการทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อการทำการตลาดในอนาคต

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้: พิกัด:Latitude ๑๘.๙๐๓๒๑ Longitude ๑๐๐.๙๓๒๔๙, X ๗๐๓๕๒๓ , Y ๒๐๙๑๐๔๘ (Zone ๔๗)

เทคโนโลยีเด่น เพื่อการเพิ่มผลผลิตลดต้นทุนเพิ่มคุณภาพเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

๑.เน้นการทำเกษตรแบบสวนผสมผสานไม้ผล ป่าเศรษฐกิจ เพื่อใช้พื้นที่น้อยให้เกิดประโยชน์มาก เน้นการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ให้คุ้มค่าและได้ประโยชน์ที่หลากหลาย

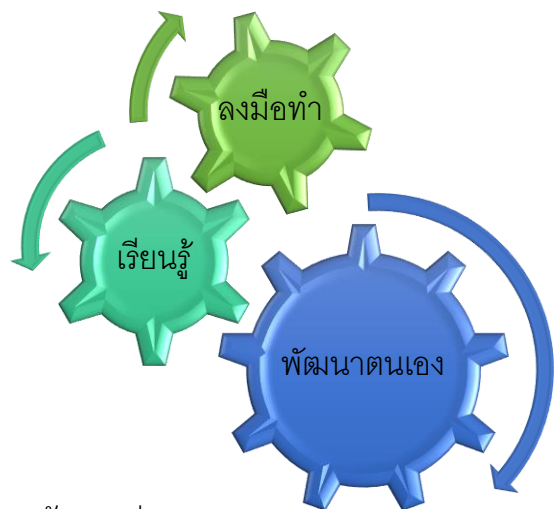
๒.ปลูกพืชผักในโรงเรือน ในวิถีอินทรีย์ ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน PGS ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ สามารถทำนอกฤดูได้ และอยู่ในระหว่างขอมาตรฐาน organic thailand

๓.ใช้ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ในการสูบน้ำ แล้วใช้ระบบน้ำเข้าสู่แปลง ใช้ระบบช่วยเปิดปิดอัตโนมัติ ทำให้ปลูกได้ตลอดปี

๒. แรงจูงใจในการดำเนินการทำเกษตรปลอดภัย

ในพื้นที่อำเภอสันติสุขมีการตัดไม้ยืนต้นออกมาจากป่าเป็นจำนวนมาก จนมาถึงยุคปัจจุบันมีการส่งเสริมการปลูกพืชเชิงเดี่ยวอย่างข้าวโพด ซึ่งนอกจากจะเป็นการทำเกษตรที่ทำลายความอุดมสมบูรณ์ จึงมีแนวคิด และความตั้งใจพัฒนาการเกษตรโดยใช้พึ่งตัวเองให้มากที่สุด และสามารถเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้อื่นได้โดยยึดหลัก พัฒนาเกษตรกรรมให้เกิดความมั่นคง ยั่งยืน ในวิถีพอเพียง รับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม ผลิตอาหารที่ปลอดภัยและเป็นแหล่งที่มีมาของรายได้ที่สามารถเลี้ยงชีพและดูแลครอบครัวให้สามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้สังคมสมัยใหม่ เป็นแหล่งบ่มเพาะแนวคิดในการทำเกษตรยั่งยืนด้วยวิถีอินทรีย์

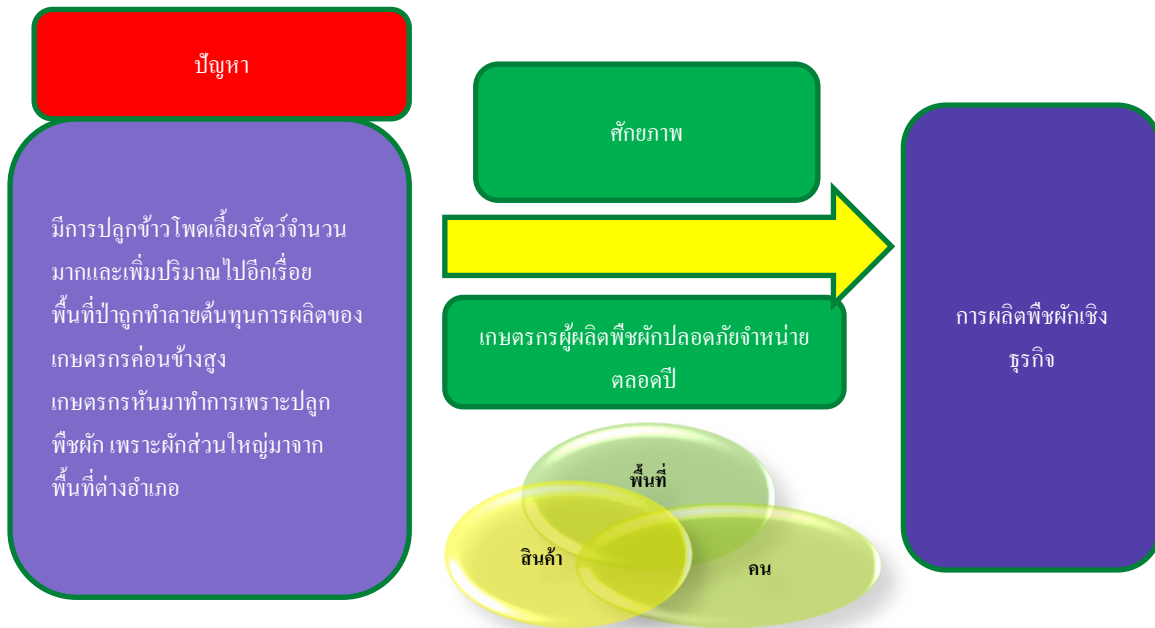

๓. วิธีการดำเนินงาน

- ๓.๑. การวางแผนร่วมกับสมาชิกเข้าสู่กระบวนการรับรองสู่มาตรฐานสมัครเข้ากลุ่ม เข้าร่วมกระบวนการระยะปรับเปลี่ยน ผ่านกระบวนการได้รับรอง มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ PGS
- ๓.๒. วางแผนการผลิตร่วมกับตลาดปลายทาง เราผลิตอะไรได้บ้าง ทางตลาดต้องการพืชชนิดไหนบ้าง
- ๓.๓. ผลิตพัฒนาการเพาะปลูก ดูแล การเก็บเกี่ยว บรรจุ ขนส่ง ตามที่วางแผนไว้กับตลาด
- ๓.๔. ตลาดในชุมชน ตลาดหน่วยงาน ขยายผลให้กลุ่มผู้สนใจ

๔. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ความตั้งใจในการทำงานที่ขบและหมั่นแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อเพิ่มเติมและนำมาปรับปรุงใช้ในพื้นที่ของตนเอง เพื่อให้มีความมั่นคงทางด้านอาหาร สร้างรายได้ให้กับครอบครัว มีผลผลิตที่ปลอดภัย ไว้จำหน่ายในชุมชน ร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้ชุมชนได้มีแหล่งในการหาความรู้ประกอบการทำอาชีพเพิ่มขึ้น

๕. ปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไข

๑. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกาดำเนินงานของ ศพก. ให้เป็นที่รู้จักยังมีน้อยในระยะการดำเนินงานช่วงเริ่มต้นต่อมาได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเน้นการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้แพร่หลายให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยมีการประชาสัมพันธ์ผ่านวีดิทัศน์ ในช่องทาง https://www.youtube.com/watch?v=i๘_Rqb๙๖bHA

๒. เกษตรกรยังขาดความเข้าใจและมั่นใจในการทำเกษตรแบบอินทรีย์ การแก้ไขปัญหาโดยเน้นการทำงานสร้างความเข้าใจ การรับรู้ข้อมูล ความสำคัญของการผลิตแบบอินทรีย์ที่ใส่ใจในเรื่องของความปลอดภัย ต่อธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เกิดความตระหนักรู้ถึงอันตรายจากสารเคมีในการผลิตพืชผัก และส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรในการใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเป็นทางเลือกทดแทนการใช้สารเคมี โดยต้องทำแบบต่อเนื่องและเพียงพอกับการใช้งาน

๓. การสนับสนุนการผลิตพืชแบบอินทรีย์ยังไม่มีความจริงจัง ต้องมีการสนับสนุนการทำการเกษตรอินทรีย์จากหลายภาคส่วนให้มีความชัดเจนตั้งแต่กระบวนการผลิต สู่กลุ่มผู้บริโภคต่อเนื่องไปถึงการตลาด จึงทำให้ผลผลิตแบบอินทรีย์ยังมีความต้องการในกลุ่มเฉพาะ

๖. ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

การทำสวนแบบผสมผสานทำให้มีผลผลิตออกได้ตลอดปี การทำผักในโรงเรือน ผลผลิตมีคุณภาพสม่ำเสมอมีราคาสูงขึ้น ลดต้นทุนในการใช้น้ำ ประหยัดน้ำขึ้น ใช้คนดูแลน้อยลง และผลผลิตที่ได้มาก็เป็นอาหารที่มีความปลอดภัย สิ่งแวดล้อมรอบๆแปลงผลิต ทั้งแหล่งน้ำ ลำห้วย ไม่มีสิ่งปนเปื้อนที่เป็นอันตรายผลผลิตมีความคุ้มค่าสมเหตุผลที่ผู้บริโภคเต็มใจจ่าย เกษตรกรมีรายได้ที่ดี ดูแลครอบครัวทำให้มีกำลังใจในการผลิตอาหารดีๆส่งต่อไปยังผู้บริโภค

๗. การขยายผลสู่เกษตรกรอื่นๆ

เป็นศูนย์เรียนรู้ให้กับเกษตรกร และผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนกันได้ตลอดเวลา เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีการลงข้อมูลกิจกรรมข่าวสารทางออนไลน์ ขยายผลแก่เกษตรกรแปลงใหญ่พืชผักซึ่งเป็นศูนย์เครือข่ายในการเรียนรู้ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การวางแผนการตลาด และร่วมบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โครงการขยายผลโครงการหลวงไปงั่ว และตลาดสินค้าเกษตรโดยเกษตรกรในพื้นที่

*****